

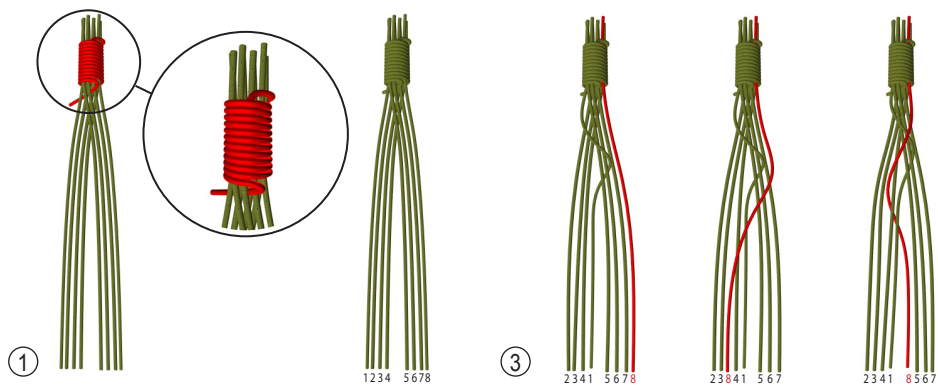
JAK NA TO?

JAK NA TO?

Pomlázka anebo také kocar, mrskačka, karabáč, šlehačka, tatar či korbáč – symbol Velikonoc, spletený z vrbových proutků, kterým chlapi symbolicky šlehají děvčata, aby jim z mladého jarního proutku předali svěžest, mladost a zdraví. Na oplátku za to od děvčat dostávají malovaná vajíčka a na pomlázku barevné pentle.

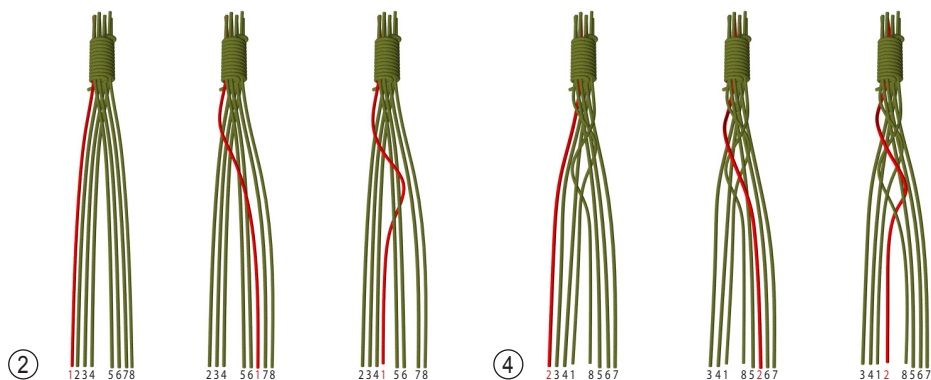
Dnes si mrskačku můžeme snadno koupit, ale dříve si ji každý kluk uměl vyrobit sám. Je to krásný lidový zvyk a řemeslná dovednost využívající přírodní materiál. Nic těžkého to není, a navíc takový vlastnoručně upletený kocar, nám určitě udělá větší radost nežli ten kupovaný.

Na výrobu pomlázky budete potřebovat osm mladých vrbových proutků, přibližně stejně dlouhých a stejně silných. Nejlepší jsou proutky z vrby košíkářské, ale pokud ve svém okolí žádnou nenajdete, použít můžete třeba i proutky z keřů svídy.

Všech osm proutků na jejich silnějším konci k sobě pevně svažte provázekem. Jako ozdobnou ručku můžete kolem svazku omotat tenký proutek. Ten kolem proutů obtačíte těsně do spirály a jeho konec zajistíte protažením mezi pruty. Svázané pruty si rozdělíte na polovinu, do každé ruky čtyři.

Nyní vezměte krajní prut z pravé strany (8) a opět jej přeložte vrchem mezi pruty v levé ruce (mezi 3 a 4), podvlečte ho a spodem vraťte vpravo na vnitřní stranu (vedle 5).

Začněte třeba zleva. Vezměte tedy krajní prut z levé strany (1) a vrchem jej přeložte doprostřed pravé čtveřice (mezi 6 a 7), podvlečte jej a spodem vraťte na vnitřní stranu proutů v levé ruce (vedle 4).

Tento postup opakujte pořád dokola, než upletete celou pomlázku. Na konci ji zase svažte provázekem, převažte pěknou pentlou a můžete vyrazit prohánět holky.

VELIKONOČNÍ POMLÁZKA A VRBOVÁ PÍŠŤALKA

①

Asi z 1/3 připraveného prutu odstaňte kůru. Nožem zařízněte kůru dokola po celém obvodu klacíku, aby byl řez hladký a neroztřepený.

②

Podle obrázku udělejte do prutu zářez, hluboký přibližně do 1/2 tloušťky prutu.

③

Přední část můžete šikmo seříznout pro pohodlnější vkládání píšťalky do úst.

④

Štípkou nože nebo druhým klacíkem musíte nyní píšťalku lehce otloukat, důkladně místo vedle místa po celém obvodu proutku, abyste kůru uvolnili. V tuto chvíli je velmi důležité odříkat básničku, bez níž by píšťalka hrála falešně:

*„Otloukej se píšťalíčko,
nebudeš-li se otloukati,
budu na tě žalovati,
císaři pánu, ten ti dá ránu,
až odletíš ke zlatému džbánů.
Huš! Huš! Huš!
vrazím do tě nůž,
vrazím do tě zavíráček,
budeš zpívat jako ptáček!“*

Dalším tradičním lidovým obyčejem, kterým můžeme přivítat jaro, je výroba vrbové píšťalky. Když jarní sluníčko ve vrbách rozproudí mizu, je pro udělání píšťalky ten nejvhodnější čas. Tuto jednoduchou píšťalku ale nemusíme vyrábět jen z vrby. Vhodné jsou třeba i proutky jeřábu nebo černého bezu.

Na píšťalku použijeme 10 – 15 cm dlouhou rovnou část prutu bez suků, s hladkou neporušenou kůrou. Síla klacíku by měla být kolem 1 cm. Důležité je začít s výrobou hned po uříznutí proutku z keře, aby nám proutek nezaschnul.

⑤

Nyní nastává nejobtížnější krok. Část s kůrou sevřete dlaní a druhou rukou držte obnažený konec. Opatrně otáčejte proti sobě, až se kůra odtrhne a půjde stáhnout.

⑥

Staženou kůru odložte stranou. Podle obrázku nožem rozdělte obnažený prut v místě zářezu na dvě části.

⑦

Ze vzniklé špičky seřízněte tenký plátek, abyste vytvořili v její horní části rovnou plošku.

⑧

Oba díly zasuněte zpět do stažené kůry.

⑨

A je hotovo! Vytahováním a zasouváním zadní části mění píšťalka svůj tón.

Stanislav OŠŤÁDAL